

F. W. Rappard

In het oktobernummer 1973 van een van de Indonesische bosbouw tijdschriften, te weten het in Surabaya uitgegeven "Gema Perhutani Jatim", schreef de inspecteur boswezen R. Soerjadi een publikatie getiteld "Kehutanan dinegeri Belanda", dat is "Boswezen in Nederland". Daarin worden twee jaarverslagen over 1972 vergeleken, dat van ons Staatsbosbeheer en dat van het boswezen van Oost-Java. Het lijkt interessant om te zien welke verschillen en overeenkomsten in de bosbouwpraktijk in twee dichtbevolkte, maar overigens sterk uiteenlopende landen zijn opgevallen aan een jonge, ervaren Indonesische bosbouwkundige. Van dezelfde auteur zijn in de toekomst overzichten te verwachten over "Natuurbehoud in Nederland" en "Openluchtrecreatie en -toerisme in Nederland", gebaseerd op publikaties die hij uit Nederland, onder andere van onze Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging heeft ontvangen.

Na een inleiding, waarin de namen vallen van Nederlandse bosbouwers die hier eens een vaste werkkring hadden, zoals Juta, Wolff von Wülffing, Becking, Hart en Kools, volgen cijferoverzichten en beschouwingen over het karakter van bos- en natuurbeheer in de twee gebieden, waaruit wij hier enkele zullen weergeven.

I Organisatie van het Staatsbosbeheer in Nederland

Van de drie grotere afdelingen, namelijk Landschapsbouw, Bosbouw en Natuurbeheer, bestaat in Indonesië geen instantie die de Landschapsbouw behartigt. In dit overzicht worden hoofdzakelijk bosbouwaspecten belicht.

II Ontwikkeling van de doelstellingen voor het bosbeheer in Nederland

Soerjadi wijst op de uitbreiding van de doelstellingen voor het bosbeheer, gaande van uitsluitend houtproductie, meer dan tien jaar geleden, naar die liggende in het veld van sociale aspecten en de bescherming van het landoppervlak in zijn geheel. In dit verband gaat hij dieper in op areaalmutaties gedurende een jaar in Nederland en

verdedigt de stelling, dat, willen bosgebieden over het algemeen hun diverse functies voor het publiek uitoefenen, negatieve mutaties niet abrupt dienen te zijn. Hij ziet bossen in de hand van gemeenten niet als de beste waarborg voor het meest doeltreffend bosbeheer en vraagt zich af of lagere rechtsgemeenschappen voldoende deskundigheid voor het bosbeheer kunnen opbrengen.

III Bosexploitatie

Uit hoofde van zijn functie is Soerjadi hierin bijzonder geïnteresseerd. Een grote indruk maakten de gegevens in het Nederlandse verslag over de stormschade van 13 november 1972, vijftien keer de normale jaarkap.

Terwijl in Nederland voorts in normale jaren de houtmassa, gewonnen van dunningen meer dan twee keer de grootte uitmaken vergeleken met die, gewonnen van kaalkap, zijn de verhoudingen in de produktiebossen van Oost Java als volgt:

Kaalkap

Teak of djati (*Tectona grandis*) 240.000 m³

Overige houtsoorten 60.000 m³

Dunningen

Teak 24.000 m³

Overige houtsoorten 10.000 m³

De massaopbrengst bij kaalkap van de naaldhoutsoorten Pinus en Agathis per hectare verschilt niet zoveel met die van Nederland. Soerjadi becijfert schattenderwijs die voor Pinus in Nederland op 182 m³/ha, die voor Pinus in Oost-Java op 100 m³, Agathis op 200 m³/ha. In Oost-Java kunnen naaldhoutsortimenten slechts naar lucifersfabrieken worden afgezet; daarom kan in Nederland een relatief hoge opbrengst per hectare naaldhout worden verkregen. In deze vergelijking wordt niet ingegaan op mogelijk veel kortere omloop van tropische naaldhoutsoorten.

IV De Nederlandse "blandong" of de geschoolde bosarbeider

Afgaande op het gemiddeld aantal bosarbeiders gedurende de laatste jaren in Nederland (852 man) komt Soerjadi (bij opbrengsten uit kaalkap plus die van dunningen à 170.000 m³ per jaar) op

een produktieprestatie van 300 m³ per man per jaar. Deze produktie wordt behaald o.a. met behulp van 550 stuks met de hand bediende motorzagen. In Oost-Java worden er 20 stuks gebruikt, uitsluitend in moeilijk begaanbaar terrein. In het dicht bevolkte Oost-Java is het beleid er op gericht zoveel mogelijk de werkgelegenheid in de bossen te bevorderen, zodat men niet voetstoots op dit punt wenst te mechaniseren. Wel is thans in geheel Oost-Java het onderhoud van handzagen gecentraliseerd ter bevordering van een vlot verloop van het vellings- en verdeelwerk. Soerjadi noemde in dit verband de studiën van dr. Kools.

Het op grote schaal inzetten van motorzagen in Nederland heeft zelfs tot een daling van bedrijfsongevallen geleid. In Oost-Java zou aan dit aspect volgens Soerjadi nog meer aandacht dienen te worden geschonken en niet alleen omdat arbeidstijden verliezen op vijftien dagen per bedrijfsongeval kunnen worden gesteld. De leeftijdsopbouw van de Nederlandse werkers interesseert hem zeer en hij gaat nog even in op de loonverschillen in de bosarbeid: f 6,31 tot f 13,65 per uur in Nederland tegen 100 tot 300 Rupiah per dag met voeding in Oost-Java. Hij vermeldt voor zijn lezers nog dat onder geheel verschillende omstandigheden wordt gewerkt omdat bijvoorbeeld in een koud klimaat tijdens het werk veel beschermende kleding en schoeisel noodzakelijk is. De produktie per man zou in Nederland twee tot zes keer hoger liggen.

V Bosbescherming

Op het verschijnsel bosbrand wordt uitvoerig ingegaan. Gewezen wordt op onvolledige bosbrandstatistieken voor Oost-Java en de nodige voorlichting aan het publiek over schade, die bosbranden aan de strooisellaag en de bodem kunnen toebrengen.

VI Personele zaken

Het technisch en administratief personeel bij het Staatsbosbeheer in Nederland bestaat uit 601 personeelsleden voor het beheer van 77.357 hectaren. (De adviserende taak van Staatsbosbeheerpersoneel is voor een geïnteresseerde lezer van het jaarverslag 1972 blijkbaar niet uit de verf gekomen; Soerjadi schat daarom, dat er 1 personeelslid drukt op het beheer van 128 hectaren).

Op het bosareaal van Oost-Java, groot 1.376.697 hectare, vallen 4623 man en vrouw personeel, dat is 1 op 319 ha. Beide landen vergelijkend komt de auteur tot de slotsom dat het beheer in Nederland veel intensiever is. En dan verkeert Oost-Java nog onder gunstige omstandigheden vergeleken met geheel Indonesië, waar één man komt op één miljoen hectare bos. In Nederland zijn 106 personeelsleden belast met natuurbehoud en -beheer, voorzover dit Staatsbosbeheer betreft. Dat wil zeggen eenzesde deel van het gehele personeelsbestand.

Het blijkt tenslotte, dat vergelijkingen van bosbeheer in twee zo ver uiteenlopende landen als Java, Indonesië en Nederland beiderzijds van nut kan zijn. Het is wel duidelijk, dat na te streven oplossingen voor tal van vraagstukken, vooral waar zij niet in het strikt technische vlak liggen, in een tropisch land op eigen plaatselijk aangepaste wijze dienen te worden gevonden. Aan de andere kant kan het op dit ruimteschip Aarde niet onverschillig meer zijn, hoe het in andere landen met hun bosarealen en hun functies voor de maatschappij is gesteld en welke oplossingen worden gevonden of gezocht voor het meest doeltreffende beheer van dit soort, in vele gevallen vernieuwbare, natuurlijke hulpbronnen.

Het tijdschrift "Gema Perhutani Jatim" dient om het onderlinge contact tussen de medewerkers van het Boswezen in Oost-Java te verstevigen; zowel de mensen van de bosbouw als die van het natuurbeheer schrijven er in. De verschijning ervan is een bewijs, dat bij het beheer van natuurlijke rijkdommen in Oost-Java naar de nodige continuïteit wordt gestreefd.